

Aktuellt komplement till standardböckerna

Colin Johnson, Irving Taylor, redaktörer. **Recent advances in surgery 27**. 245 sidor. London: The Royal Society of Medicine Press Ltd; 2004. ISBN 1-85315-571-3.

Recensent: Anders Thulin, docent, kirurg-kliniken, Värnamo lasarett.

II Serien »Recent advances in surgery« ges ut årligen och är en komprimerad uppdatering av vitt skilda fält inom kirurgin. Målgruppen anges vara de som skall examineras för MRCS/AFRCS (MRCS = Membership of the Royal College of Surgeons. AFRCS = Associate Fellow of the Royal College of Surgeons). I 17 kapitel avhandlas generella kirurgiska frågeställningar kring gastrointestinal kirurgi, kärl- och endokrinkirurgi samt bröstcancer. I bokens sista kapitel ges en mycket kort översikt över kliniska forskningsresultat inom kirurgins olika fält, där tonvikten är lagd på det som visats i aktuella randomiserade kontrollerade studier. Författarna är med något undantag »consultant surgeons« från olika delar av Storbritannien. De är i huvudsak goda stilister med gedigen klinisk erfarenhet, som ger goda förutsättningar att värdera aktualiteter inom respektive område.

I varje kapitel finns ett antal »key points« där områdets väsentligheter komprimeras i telegramform. Det är ett bra grepp som ger möjlighet till en snabb överblick. Referenslistorna till varje kapitel är aktuella i de flesta fall. I kapitlet om kolangiokarcinom dominerar den emellertid av studier gjorda före 1980 – kanske beroende på att det inte gjorts så stora framsteg inom området under de senare decennierna.

Välskrivnen aktuell information

För ST-läkaren kan denna bok rekommenderas som ett aktuellt komplement till standardlitteraturen. Vad har den då

att ge den seniore kirurgen i subspecialiseringens högkonjunktur? Som kommentar till en tidigare volym i serien angavs att »It is well suited for a tired surgeon after a days work«. Omdömet skall tolkas positivt och kan väl gälla också för denna volym. Den breda ansatsen med välskrivnen aktuell information gör att boken kan ge de flesta seniora kirurger en lättillgänglig ny kunskap inom några områden som ligger utanför den egna vardagens strömfåra. Självt hade jag störst glädje av kapitlen: »Blood transfusions and alternative approaches; New perspectives in liver transplantation; Oral and enteral feeding in acute pancreatitis« och »Thyroid cancer«. Därmed inte sagt att just dessa höjer sig över de övriga tolv avsnitten.

Bok för både yngre och äldre kirurger

Sammanfattningsvis givande läsning för såväl ung som äldre kirurg. Förhoppningsvis kommer serien att fortsätta.

Intressant läsning om gastroenterologins utveckling i Sverige

Gunnar Järnerot, redaktör. **En kort historik 1953–2003**. 208 sidor. Utgivare: Svensk gastroenterologisk förening. ISBN 91-631-3680-5.

Recensent: Curt Einarsson, professor i gastroenterologi vid Gastrocentrum, Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge.

II Svensk gastroenterologisk förening (SGF) firade förra året 50-årsjubileum. Till detta gav SGF ut en jubileumsskrift i bokform med den välkända gastroenterologen Gunnar Järnerot i Örebro som redaktör. Ett mycket vällovligt initiativ. Järnerot skriver i förordet att upprinnelsen till boken var att han noterat en

utbredd historielöshet om svensk gastroenterologi.

Gastroenterologi i historiskt perspektiv

I boken tecknas bl a framväxten av SGF. Ett flertal välskrivna kapitel ägnas också åt hur gastroenterologin – den medicinska såväl som den kirurgiska – vuxit fram och utvecklats i de olika sjukvårdsregionerna och universitetssorterna i Sverige. Ett intressant kapitel ägnas åt utvecklingen av endoskopin och dess instrument, från de gamla grekernas spekulering och rör till vår tids moderna videoendoskop. Hippokrates själv lär vid proktoskopi ha använt sig av en lavemangsspruta med ett vaxljus som ljuskälla.

Portalfigurer och milstolpar

Ibland glöms det i den allmänna debatten bort att det oftast är enskilda personer i läkarkåren – eldsjälar och visionärer – som drivit och driver utvecklingen av medicinsk forskning och sjukvård framåt och inte i första hand administratörer, tjänstemän och politiker. Detta gäller även gastroenterologin. I boken tecknas porträtten av några portalfigurer som betytt mycket för uppbyggnaden av svensk gastroenterologi. Till de främsta hör professor Bengt Ihre, som med rätta brukar kallas den moderna svenska gastroenterologins fader. Ihre var överläkare och chef för den första gastroenterologiska kliniken i Sverige vid dåvarande S:t Eriks sjukhus i Stockholm.

Järnerot ger sig också i ett kapitel i kast med att försöka teckna svensk gastroenterologi i ett internationellt perspektiv, men detta tycker jag att han inte har lyckats något vidare med. Han inleder kapitlet med att be om ursäkt för att kapitlet utgör hågkomster från ett mer eller mindre dåligt minne men menar att det är bättre att teckna ner något än inget alls. Det senare har jag svårt för att hålla med om.

I slutet av boken ägnas några intressanta kapitel åt historiken bakom framtagandet av några läkemedel som utvecklats i Sverige och som utgjort milstolpar i behandlingen av patienter, främst Salazopyrin och Losec.

En bok att rekommendera

Avslutningsvis vill jag rekommendera denna bok för läsning till inte enbart gastroenterologer utan även invärtesmedicinare, kirurger och allmänläkare. Varför inte också till personer som är verksamma i planeringen av dagens och morgondagens sjukvård. Den som kan sin historia har lättare för att förstå dagens situation och att veta hur man ska planera för framtiden. •